

Het citeren of doorgeven van deze tekst is toegestaan, mits met bronvermelding.

De auteur van deze tekst is dr. Piet van Veldhuizen – www.woordenmetzielenzin.nl

Als alles anders wordt

Lezing in De Ark te Hendrik-Ido-Ambacht op 21 december 2012

Lezing: Openbaring 22:11 - *Wie onheil aanricht zal nog meer onheil aanrichten, en wie onrein is zal nog onreiner worden. Wie goeddoet zal nog meer goeddoen, en wie heilig is zal nog heiliger worden.*

1. We zeggen vaak dat de wereld steeds harder wordt, en killer. Dat het in de samenleving steeds onpersoonlijker toegaat. Dat grote ego's zich met ellebogenwerk naar boven werken, dat alles draait om geld en macht – en het wordt alleen maar erger, zeggen we er dan bij.

Maar er is ook een andere beweging – er is een groot verlangen om vanuit het hart te kunnen leven. Er wordt gehunkerd naar een samenleving waarin het niet om geld en status gaat. Mensen zijn ook op zoek naar een nieuwe verbinding met de natuur, en met hun innerlijke bronnen van geluk.

Die eerste, harde beweging, is die van de zelfhandhavingsdrang waarin je leeft ten koste van elkaar. De andere, de zachte beweging, is die van de liefde (van God, van Christus) waarin ruimte is voor geven en ontvangen.

De woorden die ik uit het boek Openbaring las, suggereren dat die twee bewegingen in een soort polarisatie steeds sterker tegenover elkaar zullen komen te staan. Het hele boek Openbaring is een appèl op de lezers om telkens weer die beweging van liefde en genade op te zoeken, zodat je een voertuig van die beweging wordt – en om telkens weer uit die genadeloze beweging van het ellebogenwerk te stappen. Volgens het boek Openbaring zal uiteindelijk de zachte beweging van het hart het winnen, ook al lijkt de harde beweging van het grote ego veel sterker.

2. Als ik het zo zeg, sluit dat aan bij de verwachtingen die in spirituele kringen leven rond de datum van vandaag. Er wordt gesproken over een nieuw tijdperk dat nu aanbreekt, of dat al een tijd in aantocht is maar nu doorbreekt, een tijdperk van het hart. Er wordt een grote transformatie van ons denken en doen verwacht: dat we andere dingen belangrijk gaan vinden, dat we gevoeliger worden voor echt geluk en minder bezig zullen zijn met hebben en vasthouden. Dat we minder ik-gericht zullen zijn.

Ik merk binnen de kerkgemeenschap, dat veel mensen al dat gedoe rond 21 december grote onzin vinden – de Mayakalender, het Aquariustijdperk, de nieuwtijdskinderen: veel kerkmensen moeten er niets van hebben, het is een totaal andere wereld dan die van de christelijke geloofsleer. Andere mensen in de kerk leven in meerdere werelden tegelijk, die van de kerk én die van andere spirituele stromingen.

Vandaag zou ik niet zozeer willen uitzoeken wie er gelijk heeft en hoe het precies zit. Ik wil niet de Mayakalender tegen het boek Openbaring afzetten. Veel liever wil ik dat we elkaar vinden in dat verlangen naar goedheid, naar diep geluk voor heel de schepping.

Als christenen worden we soms pijnlijk getroffen door de schamperheid waarmee sommige felle atheïsten over ons geloof spreken en het als achterlijk wegzetten. Ik zou het niet fijn vinden als wijzelf vervolgens met precies diezelfde schamperheid over andermans overtuigingen zouden praten. Het cynisme, de schampere toon, hoort heel sterk bij de eerste van die twee bewegingen, niet die van het hart maar van het ego, van het ellebogenwerk. Ik kom die toon ook bij mezelf vaak genoeg tegen – en ik weet dat dan moet kiezen, dat ik uit die negatieve stroom moet stappen.

3. In de kerk noemen we de weken voor Kerst de *adventstijd* – in de aanloop naar het grote feest openen we ons hart voor wat er komen gaat. Een van de adventsliederen luidt: *Hoe zal ik u ontvangen, hoe wilt Gij zijn ontmoet* – Het idee is dat we nu al veranderen door datgene wat nog moet komen, dat we er nu al naar gaan staan. Stel je een paar drukke kinderen voor die een

babykamer komen binnenstuiten en even de baby willen vasthouden. Dan zeg je niet: ja hoor, pak maar uit de wieg – dan moeten ze eerst bedaren, rustig en stil worden, en als ze het echt willen lukt dat nog ook. En dan krijgen ze de baby op schoot, en de vrede van het kleine kindje verspreidt zich over de anderen. Zo iets is advent – ruimte bij jezelf maken voor de vrede die komt, en daardoor begint ze al te komen. Wat je verwacht, waar je naar uitkijkt, daar ga je al naar staan.

Natuurlijk werkt dat niet als er vooral op angst wordt gespeeld, als dat wat komt wordt voorgesteld als iets griezeligs en onheilspellends. Als er in christelijke kerken vooral wordt bedreigd met het komende oordeel van God, raken mensen in zichzelf gekeerd, dan willen mensen weten hoe ze zichzelf kunnen redden. Net als de mensen die verwachten dat vandaag de wereld vergaat – die sluiten zich op in reddingsboten of in witte bollen (zag ik in de krant). Dat hoort bij de beweging van de zelfhandhavingsdrang.

De eerste generaties christenen, 2000 jaar geleden, verwachtten een dag waarop God zich volledig zou openbaren en dat de loop van de gewone geschiedenis daarmee opeens zou worden onderbroken – maar daar waren ze niet bang voor, ze hunkerden er juist naar, ze gingen nu al leven met de liefde en vrede die daarna zou komen – en zo vormden ze gemeenschappen die zo'n uitstraling hadden dat ze de hele samenleving veranderden. Totdat, helaas, de ego's en de macht en het geld toch weer de overhand gingen krijgen, ook in de kerk.

Wat ik voor nu hoop, is dat alle positieve verwachting rond 21 december heel veel mensen zal helpen om echt volgens hun hart te gaan leven, om meer op de kracht van de liefde te vertrouwen dan op de kracht van hun ellebogen. Ook als ik denk dat alle verwachting rond deze datum wel erg hoog opgespeeld is, ga ik er toch niet cynisch of schamper over doen, want cynisme breekt alleen maar af, het doodt de liefde.

4. Laat ik heel kort iets zeggen over hoe deze datum, 21 december 2012, zo'n grote rol is gaan spelen:

a. Er is de Mayakalender. Dat is een oude kalender van de Maya-volkeren die niet zoals de onze in weken en maanden en jaren telt, maar in andere eenheden. Volgens de zogenaamde lange telling is elke dag op die kalender te definiëren met vijf getallen. Bijvoorbeeld: wat wij noemen 1-1-2000, heet op de Mayakalender 12.19.6.15.0. En op die kalender, voorzover we hem kunnen ontcijferen, loopt vandaag een lange cyclus af, zodat de notatie voor 21-12-2012 op die kalender luidt: 0.0.0.0.0. De kalender houdt dus bij vandaag op (hoewel er ook gezegd wordt dat het misschien niet over vandaag gaat, dat hij nog tweehonderd jaar doorloopt). Als je zo'n kalender vanuit angst leest, denk je: de kalender is klaar, nu houdt alles op, nu vergaat de wereld. De Maya's die in de media aan het woord komen, zeggen iets anders: er begint een nieuw tijdperk, met nieuwe kansen, waarin hopelijk een nieuwe geest door de wereld gaat waaien.

b. Dat er een nieuw tijdperk aanbreekt, wordt ook gezegd vanuit de klassieke Europese astrologie: we hebben het dan over het aquariustijdperk. De stand van ons zonnestelsel ten opzichte van de andere sterren verandert voortdurend – de laatste tweeduizend jaar schoof de zon langzaam door het sterrenbeeld vissen (je moet dan kijken waar de zon opkomt op 21 maart), en nu is de zon het sterrenbeeld waterman (aquarius) binnengegaan. Dat is gewoon een gegeven uit de sterrenkunde, maar als sterren invloed hebben op de subtiele balans van ons bestaan, zoals de astrologie zegt - dan hebben de verhoudingen tussen de sterren in het aquariustijdperk een gunstige invloed op de verbindende krachten, de krachten van het hart, terwijl de verhoudingen tussen de sterren in het vissentijdperk daar juist minder gunstig voor waren. Vandaar dat gezegd wordt dat het tijdperk van de ego's voorbij gaat en het tijdperk van het hart er nu aankomt.

Wat daarvan klopt, kan ik niet nagaan, behalve door om me heen te kijken. Ik neem wel aan dat in Gods schepping alles met alles samenhangt. Met al die subtiele krachten en velden en golven die ons omgeven en door ons heengaan, denk ik wel dat de krachten van sterren en planeten hun invloed hebben. Maar het zou hier dus wel gaan om een heel geleidelijke ontwikkeling, want de zon is niet opeens met een grote plons in het teken van waterman gevallen, dat is één doorgaande verschuiving waarin verhoudingen heel langzaam anders komen te liggen.

De dag van vandaag geldt in dat verband meer als een piketpaaltje dan als een echte grens: de zachte krachten, de tederheid en de gevoeligheid waarvan we lang gezegd hebben dat je het daarmee in de wereld niet gaat redden, gaat meer ruimte krijgen. Dat gebeurt alleen als we er ook ruimte aan geven, in onszelf om te beginnen, en dan in onze organisaties, kerkgemeenschappen, in de samenleving.

5. Het grootste verschil tussen deze verwachting van een nieuw tijdperk en de traditionele christelijke toekomstverwachting is precies die geleidelijkheid, dat groeimodel. De profeten en apostelen van wie de woorden in de Bijbel staan, verwachtten dat God op een bepaald moment opeens zou komen, als een koning die een inval doet om recht en orde te herstellen en om de slachtoffers van onrecht te bevrijden. Ze hunkerden daarnaar, ze verlangden naar puurheid en recht en ze hadden zó genoeg van kwaad en leugen. Straks komt God, zeiden ze, en dan zullen waarheid en liefde regeren.

Dat was niet om mensen bang te maken – het was om mensen de moed te geven om nu al met waarheid en liefde te leven, om niet te berusten in kwaad en onrecht.

In de christelijke kerk is telkens weer geprobeerd om uit de Bijbel een precies scenario af te leiden van hoe het zal gaan als God komt, of als Jezus terugkomt. Maar dat lukt niet. Een profeet als Jesaja schildert een heel ander scenario van die grote dag dan het boek Openbaring, en daartussenin vind je er nog een heel aantal. En het belangrijkste is: als je het scenario wilt vaststellen, ga je buiten de beweging staan, dan ga je rekenen en redeneren, terwijl de bedoeling van die teksten is dat je *in* de beweging stapt, de beweging van Gods hart en ons hart – en dat daardoor het leven nu al verandert.

Daarom wil ik de positieve verwachtingen rond vandaag en de christelijke verwachting niet tegen elkaar uitspelen, want volgens mij kunnen ze elkaars warmte goed gebruiken. Wat ze met elkaar gemeen hebben is ook, dat ze geloven dat de grote verandering ons gegeven wordt, dat we het niet zelf allemaal van de grond af moeten maken. We moeten wel meebewegen, het ontvangen, het in ons laten groeien en opbloeien, maar op zichzelf is het pure genade dat we in de stroom van de liefde kunnen gaan staan. Het is ook niet een loden last op onze nek, zo van: nu moet jij het gaan doen, anders is alles verloren. In de stroom gaan staan, dat is het beeld dat ik er steeds bij heb.

6. Als laatste wil ik toch nog iets zeggen over de datum van vandaag, 21 december – want welbeschouwd is dat ieder jaar een heel bijzonder moment, de winterzonnepunt. Voor ons hier op het noordelijk halfrond is dat de dag waarna de dagen weer gaan lengen. Het licht komt naar ons toe, terwijl we tegelijkertijd de ergste winterkou nog moeten krijgen. Dat is precies waarom het Kerstfeest vlak na de winterzonnepunt wordt gevierd: Gods aanwezigheid wordt in onze handen gelegd als een weerloze zuigeling, nog niet in staat tot grote daden of woorden – maar Hij is er wel al en dat begint ons al te veranderen. We moeten nog door veel kou en duisternis heen, maar het licht heeft al gewonnen, de zomer is onherroepelijk op komst. Van ons wordt alleen gevraagd om dat licht alvast in ons hart te dragen, het door onze ogen te laten stralen, de warmte ervan te laten werken in onze woorden en daden. Gewoon in de stroom staan.

7. Zo dadelijk ga ik mijn verhaal afsluiten met een gedicht van Henriëtte Roland Holst. Maar ik wil u nu alvast uitnodigen om daarna, in de pauze, een bolletje te poten. Bij de olijfbom die hier buiten staat, in een kring rondom de stenen die er liggen, stenen die uit de hele wereld hier samengebracht zijn. Die bolletjes zijn een teken van hoop, van de hoop die in ons hart geplant wordt, kwetsbaar maar ook sterk, en geduldig. Ze zijn ook een teken van wat jij bijdraagt aan de wereld van God – straks als het opkomt weet niemand meer wat precies haar of zijn eigen bolletje was, want het wordt één geheel – maar jouw bijdrage doet er wel toe, zonder jou zou het minder zijn.

En nu, tenslotte, het gedicht:

De zachte krachten zullen zeker winnen
in 't eind - dit hoor ik als een innig fluïstren
in mij: zo 't zweeg zou alle licht verduïstren
alle warmte zou verstarren van binnen.

De machten die de liefde nog omkluïstren
zal zij, allengs voortschrijdend, overwinnen,
dan kan de grote zaligheid beginnen
die w'als onze harten aandachtig luïstren

in alle tederheden ruisen horen
als in kleine schelpen de grote zee.
Liefde is de zin van 't leven der planeten,

en mense' en diere'. Er is niets wat kan storen
't stijgen tot haar. Dit is het zeeke weten:
naar volmaakte Liefde stijgt alles mee.

Henriëtte Roland Holst-van der Schalk (1869-1952)